

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Præmittuntur aliqua de his causis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Vnde veluti negativè cessavit Iudicium?

Respondeo, tunc ex Glossa in *C. Omnipotens de Accusat. V. Denunciatur*, post annum elapsum dicetur, & erit, quantum est ex hoc capite, occultum, quia, quod probari nequit, presumendum est, non adesse.

Matrimonium an secretè contrahere possint.

33. Magna est controversia. An Matrimonio, quando revalidandum est, debeat adesse presentia Parochi, & Testium, de qua re ego pluribus, infra *traç. 4. de cons. cap. 4. num. 3.* sed hic ejusmodi questio locum non habet, quia, quamvis in aliis casibus illa requireretur, hic nequaquam requiritur; siquidem expresse Pontifex concedit, ut feceré possit ejusmodi matrimonium revalidari, & merito, tum quia scandala sic vitantur, tum, quia jam supponitur matrimonium illud in facie Ecclesiæ, hoc est cum dicta Parochi, & Testium assistentia, fuisse celebratum.

34. Quod si eveniat, ut deinde fiat impedimentum publicum, & debet peti pro foro externo dispensatio juxta dicta n. 23. debet advocari Parochus cum Testibus, ut nos l.c. dicemus, notatq; rectè Trull. l. 2. §. 4. d. 1. n. 7.

*Prolem susceptam, suscipiendamque ex indè legi-
timam decernendo.*

35. Hanc legitimatorem valere solum pro foro Conscientiæ certum sit, quia tota potestas Commissarii est pro interno foro dumtaxat. Quare, in foro tantum Conscientiæ poterit sic legitimatus promoveri, ut habet Sanch. lib. 8. matr. d. 6. num. 25. ad Ordines Sacre, Beneficiaque Ecclesiastica recipere.

36. An possit ex vi hujus legitimisationis succedere in bonis temporalibus, perinde, ac legitimus, quæstio est inter Doctores, mox citandos, quos adisi placet: Illud recole, ex alio capite, nimirum ex vi bonæ fidei, quæ saltem alter ex conjugibus Matrimonium contraxit, prolem, de qua agimus, legitimam esse, tum per leges civiles, tum per Canonicas. Vnde tam ex hoc capite poterit succedere in bonis temporalibus, Lege Sanc. l. 8. *matr.* d. 34. n. 46. aliosque à me citandos, infra lib. 2. de *irreg. c.* 17. §. 2. n. 2.

C A P V T VI.

*Quis possit dispensare ad petendum debitum, si
quando conjugibus superveniat dicta
affinitas ex copula illicita.*

1. **Q**uomodo oriatur hoc impedimentum diximus
supra *tr. 1. c. 12. §. 3.* hic, quisnam illud dispensare
potest, erit breviter dicendum.

2. Potest Primò, Episcopus respectu suarum ovium, etiam si aditus facilis sit ad Summum Pontificem, nulla- que urgeat peculiaris necessitas, idque saltem ex consuetudine tam legitime introducta, ut habet Pontius, l.8.c.13.n.9. Sanch. l.8.mar.d.12.n.13. Castrop. de spons. d.4.p.vlt. §.1. num.16.alique quidquid neget Hurtadus d.26.dff.2.n.8. de mar. Ejus Vicarius non potest, nisi ipsi specialiter ab Episcopo ejusmodi potestas concedatur, quia est regula generalis apud Merollam, c.3. d.7.de Iuris d.Vic.c.6. à n.128.alioque ab ipso citatos, Vi- carium ex generali commissione Vicarius, non posse ad dispensare; quæ sunt voluntariæ Iurisdictionis, sed so- lum, quæ sunt Iurisdictionis necessariæ, at dispensare, est actus Iurisdictionis voluntariæ, ut omnes apud eundem docent.

3. Potest Secundo, Commissarius Bullæ Cruc. sic enim habet Bulla:

*Item Commissario datur facultas dispensandi in simili
Affinitatis impedimento super debiti exactione in eodem
foro consciencia tantum.*

4. Rodriguez & Villalobos apud Bard de Bull. *p. 3, art. 3, cap. 5, n. 2.* extendunt hanc facultatem decessantium, ut possit dispensare ad petendum cognationis conjugis, cur id interdicitur ratione cognationis naturalis, contracta, cum altera conjugis. Sed tametsi cognatio cognationis non sit impedimentum, quod resellit Sanchez l. 8. *matr. d. 15, cum 1.* Testatur Bard. & ipse Bard, l. c. alique, quia Communiatio non conceditur dispensatio ad petendum debitorum, quod impedimentum supervenit ex Affinitate orta ex eo, quod illicita; at cognatio spiritualis nullo modo debet Affinitas. Quare a diversis non potest fieri illicita, quod dicas, concessio majori, intelligitur concessio minoris, id enim verum habet, quando minus contrahitur in majori, non vero, quando est diversum, ut de Religiose gerit.

5. Religiosi privilegiati, quales sunt, qui commu-
cant cum nostris Privilegiis, possunt in præ-
Affinitatis supervenientis dispensare ad petendum
post ablata vivæ vocis oracula, quia hoc Privilegium
habetur per Bullam, ut fuscè probat Thomas Bar-
dus, 2. mor. q. tr. 11. cap. 1. a. n. 1193. & G. Hart-
marin, dist. 2. n. 8. Loth. tr. 1. Refus. 1. art. 1.
p. 11. Tract. 8. Refus. 16. ubi, an extra conf. con-
dicens de dispensatione ad petendum debitor
qui cum Voto simplici Castitatis Matrimonium
bravit?

6. Duo adverte. Primo, pro nostris requiritur communicationem hujus Privilegii concedat Pater Generalis, vel Provincialis; ita enim id restrinxit nobis Gener.

7. Secundò. Dispensationem hanc posteriorem tendendum debitum ab eo, qui cum dicto Voto inivit Matrimonium non posse dispensari à Commisario Cracovensi quia hoc ipsi nullibi conceditur.

8. Quæres. Potestne Episcopus? Respondo, *cap. G. Hurt. l. c. n. 9.* quia id esset (inquit) dispensatio in re tota castitatis, quoad aliquem actum, ad quem non habet potestatem Episcopus, quia Votum Castitatis de suo iure Pontifici reservatum. Sed posset affirmari purò; idque saltem ex consuetudine, ut dicit, *L. 4. Decal. cap. 16. §. 4. n. 43.* (quem locum recolere, non est inutile, quia ad rem multa) idemque docet *maxime C. de spons. d. 4. p. vlt. §. 1. n. 17.*

CAPVT VII.

*De causis dispensandi in impedimento
Matrimonij.*

§. I. *Premittuntur aliqua de his causis in vitijs.*

AD Dispensationem quamcumque requiritur rationabilem, & proportionatam, lege dicitur cum Sanchez, l.8, matr. d. 18, & Castalpormator aliique, qua deficiente, dispensatio ab inferiore non Superioris facta, illicita est, & nulla, sed potest T. i. tr. 3, d. 6. p. 8. §. 1. alios citans, valida; licet aliquando fiat (ut etiam si à te petatur) à Superiore, vel ab inferiori in propria lege.

[illegible]

3. Nota tria. Primo, nisi expresse dispensatur
sine causa, dispensare, semper intelligitur dispensare causa.

causa, quia non possumus presumere, nisi clare constet, peccatum alterius.

4. Secundò. Qui potens dispensare in lege Superioris, dispensat prudenter, puta cum morali præcognitione causæ, & circumstantiarum, putans bona fide, se habere causam dispensandi, cum tamen causa non adit, valde concedit dispensationem ex Sanch. lib. 8. *mar. d. 17. p. 11. Azor. Ioan. Sanch. Suar. Rebell. II. mor. citandis*, quibus tunc enim credendum est ad tollendos scrupulos ratam fieri à Superiore dispensationem, sed invalidam hanc dispensationem, docet esse Castrop. l. 6. §. 2. *num. 5. Pont. Bonac. Baldell. II. mor. citandis*, alique, quia bona fides excusat à peccato, sed non dat actui valorem. Veraque sententia mihi probabilis apparet.

5. Tertiò. Si Pontifex committat. Episcopo, v.g. ut dispense præcognitione causæ, Episcopus vero sine eadem causæ præcognitione, atque adeo imprudenter dispense, cum tamen in rei veritate adit causa sufficiens ad validam eam dispensationem esse, contendit Pontifex lib. 8. *cap. 14. n. 8. Bonac. quest. 2. de legibus p. 3. num. 8. Baldell. lib. 5. d. 5. n. 4. Castrop. loc. c. 2. n. 5. quia*, si causa cognita non est, movere dispensationem non potest: & sic dispensatio effectus facta ab Inferiore sine causa, atque adeo nulliter. At Sanch. lib. 8. *de matrim. d. 34. a. num. 2. Suar. de legibus lib. 6. cap. 19. Ioan. Sanchez d. 54. num. 39. Rebell. lib. 3. quest. 5. n. 12. distinguit*; si episcopus (aut) commisso sic habeat: *Dispenses si preces veritate nitantur*, valde erit valde probabiliter in foro. Conscientiæ dispensatio, quia iam adest re vera causa, ut supponimus, quamvis in foro externo, si causa notoria non esset, iudicetur nulla. Si vero commissio sic, vel simili modo se habeat: *Si per diligentem examinationem inveneris præcognitionem nulli, invalida erit dispensatio*, quia tunc illa præcognitio causæ requiritur, ut forma necessaria ad dispensationis valorem. Sanè, nec Pontium, nec Sanchez improbabilitatis diminui audeo. His præmissis accedamus propius ad nostram questionem.

§. II. De causis in particulari dispensandi in impedimen-

tiis Matrimonii.

1. A. Sex edaei huiusmodi causæ solent, ut est A. Pyrrhum Coar. in *praxi lib. 7. cap. 2. & Barb. in Tract. l. 2. cap. 5. Sanchez lib. 8. d. 19. Diabam p. 8. trati. p. 93. ad angustiam loci, ad Paupertatem, vel incompetentiam datis, ad grave periculum litis vel iniuriam ad ratem excedentem fœminæ, ad conservati-*

onem familie illustis, quo reducitur merita in Eccle-

siam personæ petentis dispensationem, ad infamiam fœ-

minæ periculum, vel gravis scandali timorem, ad lar-

gem elemosynam, Nonnihil explicationis addamus

angustia loci.

1. Si mulier in loco, in quo habitat, ob ejus angustiam

rum sibi non consanguineum, vel affinem paris condi-

tionis, cui possit nubere, non inveniat, est sufficiens

causa, ob quam Pontifex dispense, ut dicta mulier nubat

cum consanguineo, vel Affine.

3. Notanda autem hic sunt quinque. Primò. Ad ver-

ificandam hanc causam, satis est, si consideretur pro-

prium oppidum, ubi mulier degit, quia molestum est

mulieri relinquendo suos, nuptias extra suum oppidum,

etiam in loco vicino, conquirere. Suburbia tamen, nisi

forte per unum circiter milliare distent, non essent ex-

tra propriam Civitatem, ut notavit Conradus *loc. cit.*

cap. 5. *num. 42.*

4. Secundò, in numerosa Civitate difficile est, non

invenire parem, qui non sit coniunctus cum muliere,

facile in minus frequenti oppido, nam propterea addi-

tur aliquando in Brevis dispensationis (*modo ejusmodi ap-*

aliquando, etiam in loco frequenti par mulieris, qui

coniunctus non sit, nequaquam inveniri.

5. Tertiò. Ut expendatur, an in aliquo loco invenia-

tur vir non coniunctus partis conditionis cum fœmina,

expendenda prudenter sunt qualitates, & conditiones

personarum. Nam primò, debent semper excludi coniu-

gati, Religiosi, ordinati in Sacris, hi enim utpote impe-

di, non possunt cadere in considerationem Nuptiarum.

Secundò excludendi item sunt moraliter inepti, ut sunt

aliqui intractabilis ingenii, perditorum morum, &c.

Tertiò, non est item habenda ratio illorum, qui valde

impares sunt fœminæ, ut qui sunt valde pauperes respec-

tu facultatum Mulieris, vel qui sunt valde exigui, vel

prope ætatis respectu infirmi. Nota illud (valde.)

6. Quarta. Si, omnibus his expensis, solum invenia-

tur unus, aut alter partis conditionis, adhuc persistet

causa hæc, nam non est restringenda mulier ad unum,

vel alterum, respectu cuius forte fœmina antipathiam

habet naturalem, & rectè Sanch. *loc. c. n. 14.* notat hanc

causam non esse strictè, sed morali modo verificandam,

facile esse, si communiter in eo loco non inveniat

vir partis conditionis, &c.

7. Quintò. Si petatur dispensatio in gradibus pro-

pinquioribus, puta in secundo vel tertio gradu ab eodem

stipite, non solet aliquando, esse sufficiens hæc sola cau-

sa ab dicta angustia loci, nam propterea requiritur alia

causa, qualis esset illa, ut si extra dictum locum nubere

cogeretur. Dos quam mulier habet, insufficiens esset, ad

nubendum pari. Et quidem universale est, secundum G.

Hart. d. 26. *mar. diff. 3. n. 13.* & apud Dian. p. 8. *n. 3. ref.*

93. *V. Adverte etiam*, ut, quando una causa non sufficit,

plures vnitæ sufficiant.

Dixi (*non solet aliquando*) nam ceterum quilibet

Pontifex styrum observat, quem mavult.

Paupertas, vel Incompetentia dotis.

8. Si mulier dote careat, vel careat congruenti cum

qua iuxta ipsius conditionem possit virum non coniun-

ctum paris conditionis invenire, est causa ad dispensan-

dum sufficiens.

9. Notanda autem sunt tria. Primò, si fœmina habeat

parentes divites, qui cogi possunt ad eam dotandam, ea

non dicitur carere dote. At, si solum habeat alios etiam

fratres, qui ad ipsam dotandam cogi non possunt, vel, si

habeat solum spem, immo, & ius ad aliqua bona sibi ab

intestato forte proventura, carere dicitur dote: Ita San-

chez lib. 8. *mar. d. 19. n. 27. & Averl. quest. 9. mar. sect. 4.*